

I Krigens Vold.

I Frankrig og Rusland, paa Balkan og i det hellige Land.

Af Asmus Jensen

(Nedskrevet af Fru Marie Boesen, Københoved).

Jeg blev indkaldt den 30. Oktober 1911 og var Husar i Wandsbeck i to Aar. Da blev jeg Ordonnans og Tjener hos Chefen for Operationsafdelingen ved den store Generalstab i Berlin. I September 1914 skulde jeg under almindelige Forhold have ud-tjent, men allerede sidst i Juli vidste vi fra Generallerne, at Krigen vilde komme. Den sidste Juli fik vi Uniform som Gardekyradsserer og blev sendt afsted til Mülhausen i Elsass. Vi var to Hundrede Mand — en Eskadron — alle »Gefreiter« (Underkorporaler), alle havde vi gjort Tjeneste ved den store Generalstab, og vi var i sin Tid udtaget to Mand fra hvert Kavalleriregiment i hele Tyskland. Den første August om Aftenen naaede vi vort Bestemmelsessted. Da var Franskmændene der allerede. Samme Nat skulde en Patrouille sendes ud for at udfinde, hvor Franskmændene opholdt sig. Da ingen meldte sig frivillig, blev vi udtagen fra højre Fløj, og jeg blev en af de udvalgte. Vi red vel omtrent en halv Time, da Hestene stoppede op og ikke vilde længere. Det var meget mørkt, saa vi kunde intet se, men nogle af os stod saa af Hestene og kravlede videre frem, og snart saa vi ved Skinnet af vor Lommelygte seks af vore Jægere med deres Heste liggende døde ved Vejkanten. Den Slags var

vi endnu ikke vant til, og vi havde faaet nok. Vi vendte om og red tilbage, men maatte straks afsted igen, og da kunde vi ride tilbage og melde, at vi næsten straks havde opdaget Franskmændene ved en lille Høj. I flere Dage fik vi saa ingen Hvil, kom ikke af Tøjet og maatte af og til ud som Patrouille. I Begyndelsen maatte vi vige for Franskmændene, men derefter gik vi igen fremad. Den trettende August blev vi sendt med Toget til Belgien og red saa fremad imod Paris, som vi kom saa nær, at vi kunde se dens Forstæder. Da blev vi en Nat sat til at holde en bestemt Stilling, mens Infanteriet — som man sagde — trak til venstre for der at gaa frem mod Paris. I Nattens Løb blev der saa underlig roligt omkring os, og senere forstod vi, at vi simpelthen var sat til at dække Infanteriets Tilbagetog. Store Hærafdelinger blev ved den Lejlighed taget til Fange af Franskmændene, idet de angreb og afskar vor Fortrop fra begge Sider. Hen paa Morgenstunden blev vi angrebet og maatte skyndsomt ride tilbage. Vi lod Hestene strække ud, selv laa vi frem over Hestens Hals, nogle af os stak Karabinen bagud og skød i Blinde; om vi ramte nogen, ved vi ikke. Af og til suste Kuglerne bagfra hen over vore Hoveder. Paa den brede Landevej strømmede Infanteri og Kavalleri imellem hinanden tilbage. Ved Siden af Vejen gik saarede — baade tyske og franske. Tit blev de uden Barmhjertighed redet ned, og da hørte man Jammer og Raab. Engang kom vi ind i et Krat og saa da en fransk Rytterafdeling komme sprængende fremad paa Vejen lige forbi os. Vor Ritmester befalede os at holde vore Heste fast ved Mulen, saa de ikke kunde give nogen Lyd fra sig, men sagde ogsaa, at nu var det nok forbi med os.

Men Rytterne opdagede os ikke, og skønt vi da sikkert var bag ved den franske Front, førte vor Ritmester os saadan, at vi slap igennem og igen kom sammen med vore egne. Da Tilbagetoget senere blev til en Kamp, der bølgede frem og tilbage, blev min Sidemand saaret i Laaret ved en Korsvej mellem Verdun, Reims og Paris. Idet han faldt af Hesten, raabte han: »Asmus, tag mig med«. »Jeg kommer i Nat og henter Dig«, raabte jeg tilbage. Jeg mærkede mig Stedet, hvor han laa, og da der om Aftenen blev lidt Ro, var Stillingen saadan, at han laa mellem de tyske og franske Linjer. Jeg gik til Ritmesteren og bad, om jeg maatte hente min Kammerat. Han raadete mig fra det, det var alt for farligt. Jeg blev ved mit. »Han hjalp mig i Belgien, og vi har altid redet ved Siden af hinanden.« Omkring ved Kl. 10 om Aftenen kravlede jeg afsted. Da jeg kom til Infanteriet, som jo laa foran os, bad jeg dem passe paa med Skydningen, naar jeg nu kravlede frem og tilbage. Den Besked gik saa fra Mand til Mand. Saa naaede jeg vor Vagtpost, men jeg maatte videre — min Kammerat laa næsten ovre ved Franskmændene. Jeg naaede derover, laa nogle Minutter og hørte, hvordan Franskmændene snakkede, og lagde mig saa ganske tæt ind til den saarede, som havde forbundet sig selv saa godt, han kunde. Han var besvimet, men jeg mærkede, der var Liv, fik ham rullet op paa min Ryg, jeg holdt ham med den ene Haand, og saa kravlede jeg tilbage. Hans Ben slæbte efter mig. Snart naaede jeg vor Vagtpost, som i en **Fart** fik min Kammerat ned i sit Hul, da Franskmændene nu havde opdaget, at der var noget paa Færde og sendte nogle Kugler. Men der blev snart Ro igen, og vi kravlede videre. Min Kammerat var

imidlertid kommen til Bevidsthed og stønnede af og til, men var taknemlig, fordi jeg havde hentet ham. Endelig naaede vi tilbage til Kavalleriet, hvor Ritmesteren flere Gange havde været ved vort Telt for at spørge, om jeg var kommen tilbage — det tog nemlig endda nogen Tid. Min Kammerat blev straks ført tilbage til Feltlasarettet og forbundet. Faa Dage efter, den attende September, fik jeg Jernkorset.

Vor Ritmester holdt vi meget af, og vi havde stor Tillid til ham. Han delte vore Kaar og sov f. Eks. altid i Halmen sammen med os, og sendte han en Patrouille ud, kunde han sige: »Dertil er der ingen Fare, saa kommer I til en Mølle, en Kirke eller lignende, og der og der maa I være forsigtige.« Og det passede altid.

I Begyndelsen af Aaret 1915 blev vi, skønt vi hørte til Rytteriet, sendt til Soissons og maatte gaa i Skyttegravene et Sted, som blev kaldt »der Hexenkessel«. Vore to Hundrede Mand var da svundet ind til halvtredsindstyve, og deraf blev de ti hos vore Heste. Her laa vi i fire Uger. Den tiende Februar fik vi Ordre til at prøve et Stormangreb. Infanteriet, som laa til højre for os, skulde først springe op af Gravene, saa skulde vi komme og derefter Infanteriet til venstre for os. Men da vi saa vore Kammerater til højre for os saa godt som alle falde for de franske Maskingeværer omtrent straks, da de var kommen op paa Brystværnet, saa blev vi, hvor vi var, og det gjorde Infanteriet til venstre for os ogsaa. Næste Dag skulde Stormangrebet gentages. Mandskabet til venstre for os skulde begynde, og saa skulde Turen komme til os. Der blev sagt, at Ar-

tilleriforberedelsen havde været for daarlig den første Dag.

Vi sad paa Bunden af vor Skyttegrav og gjorde os det saa hyggeligt som muligt. Vi havde bundet en Snor op til Aftrækkeren i vor Karabin, som laa i Skydehullerne i Brystværnet, og engang imellem trak en af os i Snoren og lod et Skud gaa af. Vi havde faaet fat i nogen Vin, som vi gjorde os tilgode med, men uden at nogen af os fik for meget. Da kom en ganske ung Løjtnant, som egentlig ikke havde noget at gøre hos os, og skældte os ud, fordi vi ikke var sprunget op af Skyttegraven til Stormangreb, da Turen var kommet til os. Vi var jo alle gamle Soldater og tilmed ikke uddannede til Infanteritjeneste, og det blev nogen af os for meget. En Hamborger slog først til Løjtnanten og opfordrede os andre til alle at slaa til. Og efterhaanden kom vi alle med, saa Løjtnanten tilsidst laa blødende paa Bunden af Skyttegraven. Ja enkelte iblandt os trampede endogsaa paa ham. Men da gik det op for os, hvad vi nu kunde vente. »Nu bliver vi alle skudt«, sagde en iblandt os. »Jeg bliver vel skudt«, sagde Hamborgeren, men I andre slipper nok. Og hvad enten jeg bliver skudt af vore egne eller i Morgen, naar vi skal springe op over Brystværnet, det kan vel falde ud paa et.« To af os maatte hjælpe Løjtnanten, som kom paa Lasaret, og alle blev vi nu ført tilbage. »Leute, was habt Ihr gemacht«, sagde vor Ritmester til os med Taarer i Øjnene. Men mærkeligt nok blev vi ved en Fejltagelse sat til at staa Vagt ved en Armee-Overkommando bag ved Fronten. Omsider opdagedes det, at vi egentlig skulde straffes, og den 11. April blev vi stillet for en Krigsret. Dommen lød paa fire Ugers streng Arrest for

Hamborgeren, tre Uger for enkelte af os og fjorten Dage for de øvrige, Blandt de sidste var jeg. Saa blev vi sendt til Arresten i Berlin, men der var ingen Plads til os, og vi holdt til paa Kasernen nogle Dage. Vi var jo alle Underkorporaler, og næsten alle havde Jernkorset, men »Knappen« blev mærkeligt nok ikke taget fra os. Det kunde vi vistnok takke vor Ritmester for. Da der endelig var Plads til os, marcherede vi i sluttet Trop og alle med Jernkorset paa Brystet over til Arresten. Saa blev vi sat ind hver i sin Celle. I tre Dage sad vi i Mørke paa Vand og Brød og med et Bræt til at sove paa. Fjerde Dag blev Skodderne taget fra Vinduerne, vi fik en Seng, rigtig Mad og kom en halv Time ud i Gaarden. Saa tre mørke Dage igen o. s. v. Først mange Aar efter fik mine Forældre at vide, at jeg havde været straffet. Min Mor skulde ikke have den Sorg. Der var nok endda.

Vi var ialt tredive Mand, der fik fjorten Dages streng Arrest. Da det var overstaaet, blev vi endnu tre Dage i Berlin, men saa blev vi raadet til at melde os frivillig til Artilleriet, ellers vilde vi komme med i Garde-Infanteriet. Da vi forlod Frankrig omkring Midten af April, var alt der ved at grønnes, og da vi den syttende Maj forlod Berlin og kom til Rusland, laa der endnu Snedriver. Allerede den første Nat i Rusland stiftede vi Bekendtskab med »de smaa Feltgraa«, og fra den Tid var de under hele Krigen ikke til at undgaa. Lige til den sjette August havde vi det fredeligt og godt i Sovalki — mellem Kovno og Grodno. Vi laa i Nærheden af en Sø, vore Batterier holdt til i en stor Skov, og Hestene gik paa Græs. Da blev vi sendt med Toget til Kovno, og da denne Fæstning faldt den attende August, rykkede

vi ind i Byen. Et Sted paa den brede Landevej, som vi kørte paa fremad imod Fæstningen, var en af de tyske 42 cm. Granater slaaet ned. Der var dannet et mægtigt Hul en 8—9 Meter dybt og ikke blot i hele Vejens Bredde, men et Par Meter ud til hver Side. Da Forterne omkring Byen var skudt ned, og vi rykkede frem, maatte vi standse foran en Port i et svært Jerngitter. Det gav et Sæt i os, da vi saa vor Officer ganske rolig stikke Haanden i Lommen, tage en Nøgle op, række den højt op, for at vi alle skulde se den, og saa lukke op! Russerne havde over Hals og Hoved maattet forlade Byen. Vi kom bl. a. ind i en Officers Lejlighed, hvor Maden, som de ikke havde faaet Tid til at spise, endnu stod paa Bordet. Jeg husker, der var en dejlig Kirsebær-suppe! Vi fandt i Byen store Depoter af Militærstøvler, Uniformer, al Slags Konserves og meget andet. Vi forsynede os det bedste, vi kunde, og selv mange af vore russiske Fanger gav vi nye Støvler!

Den attende September førtes vi gennem store Skove til Wilna. Men ogsaa paa den Tur havde vi Fægtninger og tog af og til Fanger. Holdt vi Hvil, da fandt vi os nogle Kartoffler, som vi gravede op og kogte, brasede noget af vort Konserves fra Kovno og gjorde os tilgode!

Juleaften 1915 kom vi til Riga, hvor vi var til attende September 1916. Da blev vi sendt med Tøget over Warszawa, gennem Schlesien, Cheko Slovakiet og Ungarn til Klausenburg i Siebenbürgen, hvor vi blev udladet tidlig om Morgenen den 23. September. Det var en dejlig Rejse over Floder og gennem Bjerge og Dale! Saa marcherede vi til Hermanstadt og videre Øst paa, saaledes at vi havde de transsylvanske Alper til højre for os. Under stadige Fægt-

ninger i Bjergene naaede vi et Pas i de transsylvanske Alper ved den rumænske Grænse den 20. Oktober. Her laa vi saa i Stilling indtil den 21. November, og hver eneste Dag prøvede vi med Stormangreb mod Rumænerne. Infanteriet laa højere oppe i Bjergene end vi med vore Kanoner, og hver Nat maatte hver Mand af Artilleriet, der kunde undværes ved Hestene, op i Bjergene og hente de saarede ned, og der maatte fire Mand til at bære en saaret. Skønt vi kun havde smaa Feltkanoner, maatte vi spænde 10—12 Heste for, hver Gang vi skulde have en kørt i Stilling. Ogsaa Ammunitionen var det svært at faa bragt paa Plads. De rumænske Fanger blev sat til at slæbe Granater op. Hver Mand bar kun to. Men trods alle vore Anstrengelser var vi dog sikkert aldrig kommet igenem, hvis ikke en anden tysk Hærafdeling netop paa den Tid var kommen Syd fra over Donau og ind i Landet. Saa fortrak Rumænerne fra Bjergene, og vi rykkede fremad. Vi gik fyrretyve Kilometer over Bjergene — i Luftlinje kun tolv Kilometer. Da vi begyndte Fremmarchen, saa vi de mægtige Røgskyer fra de brændende Petroleumskilder ved Cimpulon, som Rumænerne selv havde antændt, for at Tyskerne ikke skulde have nogen Nytte af dem, og da vi kom højere op mellem Bjergene, saa vi dem som et stort Ildhav.

Saa kæmpede vi i Julen i fem Dage i Sne og 30 Gr. Kulde ved Reemniku Serat. Vore Støvler var da opslidte, somme havde slet ingen paa. I Januar begyndte Stillingskrigen, og Fronten gik fra Karpaterne til det sorte Hav. Hele Vinteren fik vi meget lidt at spise. I Juni og Juli kom vi tilbage ind i Landet og hjalp ved Landbruget. Rumænien var da næsten

udspist, og nu skulde vi prøve, om vi kunde tage det sidste Stykke af Landet samt Besarabien for at skaffe ny Forsyning af Levnedsmidler. Der førtes Mandskab, Kanoner og Ammunition — deriblandt Gasgranater — til, og vi var igen i Kamp i flere Dage i Begyndelsen af August. Det blev nogle af de frygteligste Dage og Nætter, jeg har oplevet, men det vil jeg ikke prøve paa at skildre. Hele Byen, hvor vi holdt til, blev skudt sammen, og vi maatte dække os saa godt, vi kunde, bag Murrester og lignende. En Dag var jeg midt i Kugleregnet gaaet hen til en Brønd for at faa vore Feltflasker fyldt med Vand, og paa Tilbagevejen var der en haardtsaaret rumænsk Officer — hele Underansigtet var skudt bort — som ved Tegn bad mig om noget at drikke. Jeg gav ham af den ene Feltflaske og kastede den saa bort. Saa gjorde han mig igen ved Tegn opmærksom paa, hvor han havde sin Feltflaske. Jeg tog den og vilde give ham noget af den, da den var fyldt med Vin. Men det var ikke Meningen. Den vilde han, at jeg skulde have. Da jeg kort Tid efter vilde se til ham, var han død. Men hans Feltflaske har jeg endnu. En smuk sekskantet Flaske med Skruelaag og Drikkebæger af Nikkel.

Der var 30—40 Gr. Varme, vi kunde ikke naa at begrave alle de døde, og efterhaanden blev vi næsten alle syge. Jeg kørte ene de seks Heste for Kanonen!

Da blev der i September sluttet Vaabenstilstand mellem Rumænien og Tyskland. Næsten alt Mandskab sendtes til Frankrig, men vort Regiment blev tilbage som Besættelsestropper. Saa levede vi forholdsvist roligt i hen imod et Aars Tid.

Omtrent midt i Juli 1918 blev to Officerer, to Serjenter med seks og tredive Mand, hvoriblandt jeg,

sendt til Byen Breila i Nærheden af Donaus Udløb i det sorte Hav. Derfra sejlede vi saa til Odessa, hvor vi skulde hente tre og en halv Million russiske Rubler, som Tyskerne paa en eller anden Maade havde faaet fat paa i Ukraine. Odessa er en stor Havneby, som ikke engang Hamborg kan maale sig med. Ved Havnen ligger det ene mægtige store Kornmagasin ved Siden af det andet. Saa sejlede vi med en Transportdamper over det sorte Hav, gennem Strædet ved Bosporus, hvor Palmerne skyggede langs Kysten, ind til Konstantinopel. Her blev vi alle forsynede med en rød Fez, og her saa vi hver Aften Tyrkerne forsamlet paa Torvet. En »Præst« steg op i et Slags Stillads, og mens Mændene med Ansigtet vendt imod Mekka knælede paa Gaden, udraabte »Præsten« et eller andet ud imod alle fire Verdenshjørner. Hver Gang begyndte han med »Allah o. s. v., og da bøjede Mændene deres Hoved helt ned imod Stenbroen. Vi var her i tre-fire Dage og blev herfra ledsaget af tyrkisk Militær som Vejvisere. Saa fortsattes Rejsen et Stykke med en Bane, der gik efter Teheran i Persien, og saa videre med en Feltbane, til vi kom til en Ørken. Saa red vi om Natten, naar Luften var lidt kølig, paa Kameler gennem Ørkenen til Damaskus. I den stærke Solhede om Dagen hvilede vi i vore Telte. Fra Damaskus fortsatte vi skiftevis med Bane og paa Hesteryg til Tyskernes Stilling Nord for Jeriko, hvor vi skulde aflevere vore Rubler til Overkommandoen. Tre Gange kom jeg paa den Tur over Jordans Flod, og aldrig har jeg set nogen anden Flod — og jeg har dog ellers set mange — hvis Vand saadan strømmer af Sted! Sidst i September naaede vi igen Rumænien.

I Bukarest, hvor vi var indkvarterede i lang Tid, lærte jeg en dansk Kunstmaler fra Vejle at kende. Han var gift med en Østerriger, og dette Hjem besøgte jeg næsten hver Aften. Jeg traf der flere Danske, som var bosat i Bukarest. De viste mig Byens Seværdigheder, og det var en Glæde at tale dansk. Det sidste Aar i Rumænien holdt jeg »Flensborg Avis« og den kom temmelig regelmæssig. Her læste jeg da — sammen med Maleren og de andre Danske — om Wilsons fjorten Punkter og om H. P. Hanssens Tale i den tyske Rigsdag i Oktober, og vi forstod, at nu led det mod Enden.

Den 10. November begyndte vi at rømme Landet. Forrest gik Infanteriet, og vi med vore Kanoner og Heste sluttede Troppen. Lige bagefter os kom Rumænerne, som straks besatte Landet. Tit blev vort Feltkøkken saa langt tilbage, at det kom ind mellem Rumænerne, men de gjorde os aldrig noget. Togene gik ustandseligt Nord paa og tog især Infanteriet, som ikke kunde holde Marchen ud, med sig. Det var tysk Jernbanemateriel, og Togene vendte ikke tilbage. Vi marcherede ustandseligt Nord paa, men maatte holde Hvil en Dag ind imellem for at holde det ud. Og næsten allevegne, hvor vi kom frem, blev vi indkvarterede hos Beboerne. Det hørte til Undtagelserne, at vi maatte tilbringe en Nat under aaben Himmel. Omsider naar vi Røde Torm Pas, og her samler vi alt gammelt Tøj, gamle Støvler og lignende i en stor Bunke og brænder det. Saa fremad igen gennem Passet gennem det herligste Landskab, snart langs med Floden, der bruser afsted, saa opad i Zig-zag, snart til højre og snart til venstre. Saa ser vi ned over Dalen med Floden, der snor sig ud og ind og Jernbaneskinneerne, der ligger

som smaa blanke Strikkepinde. Saa er der Bjerge helt bevoksede med Bøge- og Egeskov, og saa kommer der Birke- og Granskov. Saa gaar det nedad i Zig-zag og saa opdad igen. En Morgen er der faldet Sne om Natten, og Vejen gaar opad foran os. Saa spænder vi tolv Heste for hver Kanon og med stort Besvær gaar det fremad. Efterhaanden bliver Vejen ganske glat, og af og til styrter en Hest. Men vi naar op, og saa rider vi tilbage for at hente de andre Kanoner, som vi ogsaa naar op med. Den 11. December, lige før den fastsatte Frist er udløben, gaar vi over Floden Maros og er saa i Ungarn. Ved Byen Arad fik vi Ordre til at efterlade vore Vogne og Kanoner. Her havde Tropperne, der var foran os, ogsaa efterladt alt, hvad de ikke kunde føre videre, og et Areal paa fem-seks Tønder Land var fuldstændig dækket af Feltkøkkener, Feltbagerier, Kanoner og Vogne. Al Marchorden var forlængst ophørt, og vi havde af og til undervejs ladet en Vogn staa, solgt Hestene og delt Pengene. Den syttende December skulde vi endelig med et Tog. Om Aftenen kom der et; men det har for faa Vogne, saa Hestene kan ikke komme med. Der lød enkelte Skud. Det var nogle af Kammeraterne, der skød deres Heste. Jeg har Karabineren ladt, men kan alligevel ikke nænne det. Jeg havde haft min Hest i flere Aar. Jeg lægger Dækkenet over den, giver den den sidste Havre og springer i Toget. Over fyrretyve Mand er der i hver Kreaturvogn med Vaaben, Kister og Oppakning. Omkring ved Kl. 2 om Natten vaagner vi, da Toget standser. En af Kammeraterne kommer løbende og siger, at Togføreren ikke vil køre mere. Han faar saa Hundrede gr. Tobak af hver af os og kører igen. Lidt længere hen paa Natten holder vi igen — inde i en

Skov. Nu er Kullene sluppen op, men vi springer af Toget og forsyner os med Favnestykker, der staar i Stabler i Skoven. Saa kører vi igen. Men hver Gang, vi kommer til et Sporskifte, maa et Par af os ud og selv skifte Sporet. Hen paa Morgenstunden, mens vi holdt mellem to Stationer, stak Togføreren af. Nu var gode Raad dyre, men da meldte der sig en ganske ung Soldat paa 19—20 Aar og sagde, at han nok kunde køre Toget. Han var fra Köln. Han kørte saa forbi et Par Stationer, men var derefter ikke rigtig klar over, hvad Vej vi skulde. Saa fik vi paa en Station Anvisning paa en Togfører, og han gik ind paa at køre for os mod, at vi gav ham Tusinde Kr. Paa samme Station var Sporskiftet i Uorden — en Skinne var taget bort, saa vi ikke kunde komme videre. Med ladte Karabiner truede vi saa Personalet paa Stationen til at bringe det i Orden for os.

Næste Nat blev Sidegevær og Karabiner taget fra os. Den nittende December om Aftenen holdt vi ved en Godshanegaard ved Budapest. Der blev sagt, at nu skulde vi føres til Pressburg og interneres. Vi var syv Mand, der blev enige om, at det vilde vi ikke, vi vilde hjem. Vagten ved Banegaarden vilde ikke lade os slippe ud, men i Mørket lykkedes det os at komme over Muren omkring Banegaardsterrænet. Saa traf vi nogle ungarske Soldater, som var villige til at bytte Uniform med os mod at vi gav dem hver 50 Kr. og en Pakke Tobak. Ved et Hushjørne foregik Ombytningen. Saa kørte vi i Sporvogn til Banegaarden, og vi kiggede forsigtig ind i Forhallen. Men da vi der saa franske Vagter, begyndte vi at forhandle med hinanden om, at vi vist helst maatte sælge vore Sager, for at de ikke skulde røbe os. Mens jeg derefter stod og vilde sælge Tobak til en ungarsk

Soldat, overraskede Vagten os, og da jeg ikke kunde tale ungarsk, antog de mig for en Cheko Slovak. De vilde føre mig til Politistationen, trak Vaabnene og begyndte at stikke efter mig med Bajonetterne. I min Fortvivlelse greb jeg da min Dolk — det eneste Vaaben jeg endnu havde — og stak den mest nærgaaende i venstre Arm. Men i samme Øjeblik havde jeg en Bøssokolbe ned over Hovedet!

Da jeg kom til mig selv igen, gik to Ungarer og slæbte mig hen ad Gaden. Mit Hoved hoppede op og ned paa Brostenene, men heldigvis var min Rygsæk faldet tilbage og tog af for Stødene. Da troede jeg, min sidste Time var kommen. Og nu var jeg dog paa Vejen hjem! — Der samledes efterhaanden flere Soldater, og heldigvis var der en af dem, der forstod tysk. »Lad ham løbe, han er jo en Tysker og ingen Cheko Slovak«, sagde han. Saa slap de mig, men jeg var saa forstumlet, at jeg knap kunde staa paa Benene. Den Underofficer, som jeg havde prikket lidt i Armen, var fulgt med. Han rettede sig nu, og skønt han havde ondt ved at naa saa højt op, langede han mig dog en paa Øret, saa jeg dejsede! Saa kunde jeg gaa, men min lille Kiste, som hidtil havde fulgt mig — før kørte den altid paa Kanonen — og hvori jeg havde mine Dagbøger, Fotografier o. m. a., beholdt de. Da jeg naaede Banegaarden, var Toget, som jeg skulde med, ved at gaa. Mellem Perronen og det nordgaaende Tog holdt et Godstog. Jeg sprang op og ind i en Godsvogn, ned paa den anden Side og naaede at springe op paa Trinbrættet paa Toget, der allerede var saa temmelig i Fart. Aldrig har jeg set saa overfyldt et Tog! Inde i Vognen stod man som Sild i en Tønde, og udenpaa stod Soldaterne paa Trinbrædderne, paa Pufferne og paa Taget

af Vognene laa og sad de. Toget var meget forsinket, da Togpersonalet havde prøvet paa at slippe af med nogle af de mange Passagerer. Men fik man nogen jaget bort et Sted, sprang de bare op paa Toget et andet Sted. Soldaterne vilde hjem! Jeg stod paa to Puffer fra lidt over Midnat til hen paa næste Formiddag. Min Pande blødte og min Uniform var meget tynd. Mine seks Kammerater saa jeg aldrig mere. Saa kørte vi gennem Østerrig, og da vi kom til Linz, gik jeg ind paa en Telegrafstation og telegraferede hjem: »Kommer hjem til Jul«. Telegrafisten spaaede mig ikke godt. »Telegrammet kommer sikkert aldrig igennem«. Men det naaede dog mine Forældre den 23. December.

Paa Stationen ved den bajerske Grænse var der dækket Bord til mange hundrede Mand. I Bajern var der nemlig forholdsvis rigeligt med Mad, og man havde Raad til at bespise Soldaterne, efterhaanden som de kom. Der blev ogsaa baade vi og vort Tøj rensede, og saa kørte vi videre til Saksen. I Leipzig kørte et andet Tog ind i vort. En Mand dræbtes, flere saaredes og Vognene blev meget ramponerede. Men vi kørte videre med de samme Vogne. I den Vogn, hvor jeg var, kunde jeg hele Tiden sidde og se ned paa Skinnerne gennem det splintrede Gulv. Den 23. Decbr. naaede vi Berlin. Vi havde noget Ophold, og jeg og et Par andre — ogsaa i østerrigsk Uniform — gik ud i Byen for at se os om. Her var jeg jo nemlig godt kendt. Vi stod og saa paa Rigsdagsbygningen, da der pludselig samledes nogle unge Fyre, Børn og Kvinder om os. »Verfluchte Oesterreicher« raabte de og gik løs paa os med Stokke og Paraplyer. Tyskerne gav nemlig Østerrigerne Skylden for, at de tabte Krigen. I det samme kom der

nogle Soldater til, som jeg i en Fart viste min Soldaterbog, og de hjalp os bort fra vore Angribere og hen til Banegaarden.

Om Aftenen skulde vi med Toget til Hamborg. Perronen var stuvende fuld af Mennesker, og det var klart, at kun en lille Part af dem kunde komme med Toget. Der var Uroligheder i Berlin i de Dage, og mange Mennesker søgte derfor bort fra Byen. Toget kom baglæns ind foran Perronen, og i Løbet af et Øjeblik, mens det endnu var i Gang, var det fyldt af Mennesker. Man sprang ind baade ad Døre og Vinduer. Hvert eneste Vindue i de store Gennemgangsvogne blev knust. Jeg var da ogsaa sluppen ind, men da vi kørte, var det ikke at se, at Menneskemængden paa Perronen var svundet.

Jeg naaede saa hjem til Juleaften efter at have været Soldat i over syv Aar.

